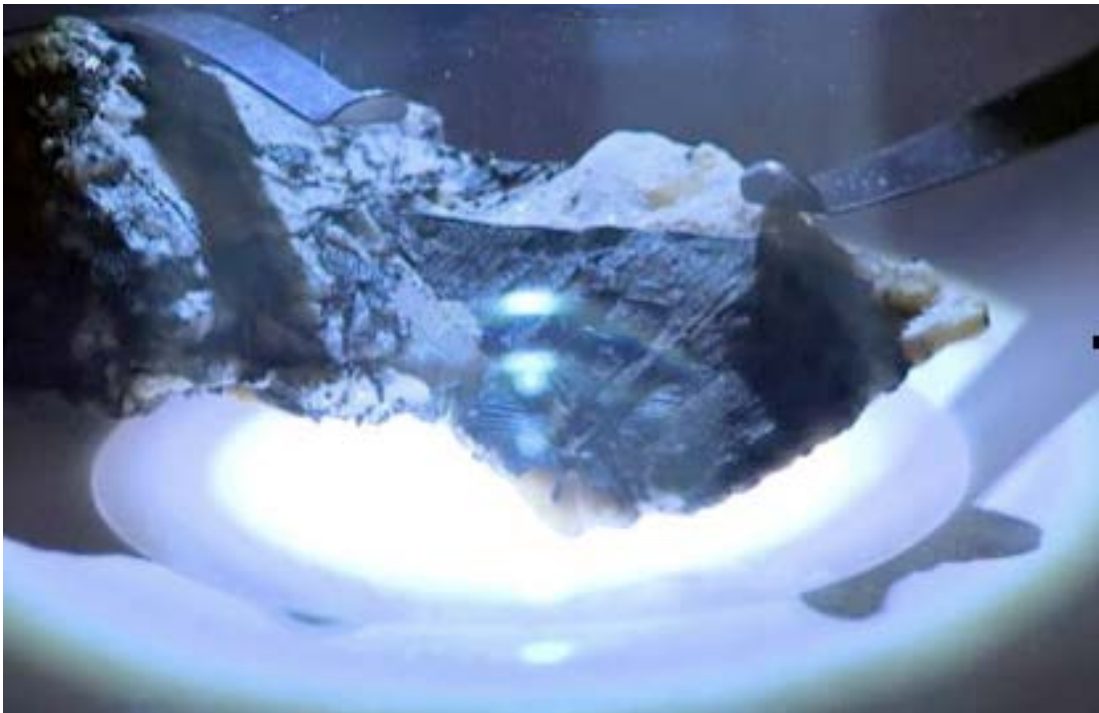

Een blik op Zilver

Lespakket voor groep 5/6

Voorwoord

Deze handleiding hoort bij de museumles 'een blik op Zilver' van het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven voor groep 5 en 6 van het basisonderwijs. De handleiding is bedoeld voor leerkrachten en de begeleiders. Aan de hand van deze handleiding kan een bezoek aan het museum goed worden voorbereid en afgerond.

Inhoudsopgave

Les 1 Introductieles op school	3
Afspraken voor het bezoek	5
Les 2 Naar het museum	5
Les 3 Verwerking op school	7
Aansluiting bij het onderwijs	8
Bijlage 1 Bijschrift	9
<i>Materiaal voor de leerlingen:</i>	
Bijlage 2 Invulformulier bij oefententoonstelling	10
Bijlage 3 Vragenformulier voor bezoek Zilverzaal	11

Beschrijving van de drie lessen

Het Nederlands Zilvermuseum heeft een prachtige collectie gebruiks-zilver. De oudste voorwerpen in deze collectie gaan terug tot 1510. Het grootste deel van de verzameling is te zien in de Zilverzaal, gepresenteerd in een nieuwe vrolijke opstelling. De zaal en de voorwerpen geven een mooi beeld van het ontstaansproces van de zilveren objecten, de diversiteit van toepassingen, maar zeker ook van een beeld van zilveren objecten door de eeuwen heen.

De lessenserie richt zich vooral op dit cultuurhistorisch aspect van het gebruiks-zilver en laat zien dat de wereld van zilver verder gaat dan alleen sieraden.

Het programma bestaat uit drie lessen. Het project komt het best tot zijn recht als alle drie de lessen volledig worden uitgevoerd, maar een leerkracht kan er ook voor kiezen om bijvoorbeeld stap 1 of 3 iets minder uitgebreid te doen.

Les 1 Introductieles op school

Les wordt gegeven door: *de leerkracht van groep 5/6*

Tijd: ca. 50-60 minuten

Plaats: *het lokaal van groep 5/6*

Voorwerk: de leerlingen brengen objecten mee van thuis

Lesdoel:

leerlingen hebben na de les geleerd wat de belangrijkste taken zijn van een museum en zijn enthousiast gemaakt voor het museumbezoek.

Middelen:

- zelf meegebrachte (zilveren) gebruiksvoorwerpen (2 per leerling)
- lesblad (bijlage 2)
- mooie doeken
- papier en tekenspullen
- presentatietafel in de klas

Inleiding:

- uitleg over het project, de lessen en het museumbezoek
- wie kent een museum, wat kan je er zien?
- de taken van een museum kort vertellen: Verzamelen (verwerven), Documenteren (onderzoeken, registreren), Conserveren (behouden), Tentoonstellen (presenteren), Educatie (uitleggen)

Opbouw van de les:

In deze les worden de taken van een museum toegelicht en gaan de leerlingen in groepjes van 2 aan de slag met zelf meegebrachte voorwerpen.

Uitleg onderwerp door de leerkracht:

Verzamelen en documenteren van voorwerpen

Een museum verzamelt voorwerpen. Het Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven verzamelt bijvoorbeeld gebruiksvoorwerpen en sieraden van zilver (en soms van goud). Deze voorwerpen zijn onderdeel van ons cultureel erfgoed. Wij vinden deze voorwerpen bijzonder en willen graag dat de kinderen van onze kinderen deze voorwerpen ook nog kunnen zien.

Voorwerpen worden soms door een museum gekocht of aan een museum geschonken. Ook lenen musea voorwerpen van elkaar, dat noem je bruikleen. Alles bij elkaar heb je dan een hele verzameling van voorwerpen. Dit wordt de collectie van het museum genoemd.

Documenteren

Over de verzameling van voorwerpen, de collectie, probeert een museum zoveel mogelijk informatie te vinden. Ieder voorwerp in het museum wordt onderzocht, krijgt een uniek nummer en wordt gefotografeerd. Als je het nummer van het voorwerp weet kun je altijd alle informatie die over het voorwerp bekend is opvragen.

Presenteren of tentoonstellen

Naast het goed bewaren van voorwerpen is het ook heel belangrijk dat mensen weten wat er bewaard wordt. Waaruit bestaat het culturele erfgoed. Wat vinden musea belangrijk om te bewaren. Dat bewaren doen ze in een zogenaamd depot, een opslagplaats. Een deel ervan laten ze zien in tentoonstellingen. Die tentoonstellingen kunnen veranderen zodat weer andere voorwerpen uit het depot aan het publiek getoond kunnen worden.

Opdracht 1

Activiteit: Onderzoek van eigen voorwerpen

Zet in het midden van de klas een tafel en leg daarop de voorwerpen die de leerlingen hebben meegenomen. Laat ze kort vertellen wat het is en waarom ze het hebben meegenomen.

Zorg dat alle leerlingen de voorwerpen goed kunnen zien.

Stel vragen als:

- waar is het voorwerp van gemaakt
- waarvoor wordt het gebruikt
- hoe oud zou het voorwerp zijn
- wordt het nu nog gebruikt

De voorwerpen op de tafel vormen samen de collectie van het museum van deze groep.

Laat de leerlingen nadenken en discussiëren wat ze met het voorwerp moeten doen om te zorgen dat het onderdeel van de collectie wordt.

In het museum wordt een voorwerp, genummerd, informatie genoteerd (beschreven) en gefotografeerd.

Opdracht 2

Activiteit: Maken van een kleine tentoonstelling

Verdeel de leerlingen in groepjes van 2. Iedere groep neemt één voorwerp en gaat daarmee aan het werk.

Opdracht per groep:

- invullen van het formulier (bijlage 2)
- een bijschrift maken op een klein kaartje (karton) om bij het voorwerp te leggen.
Een voorbeeld van de informatie op zo'n kaartje ziet u als bijlage 1. Laat de leerlingen een plek op de presentatietafel zoeken en het voorwerp met het kaartje erbij neerzetten.
Maak hiervan foto's voor de eindpresentatie!!

Afsluiting

Bekijk tot slot van de les de oefententoonstelling met de leerlingen. In een afsluitend groepsgesprek worden de taken van een museum nog eens besproken.

Het bezoek aan het museum komt aan de orde en de afspraken die daarbij horen worden besproken. Groepsindeling wordt gemaakt, er wordt verteld dat er gefotografeerd moet worden tijdens het bezoek.

Afspraken rond het museumbezoek

- Het is handig als u de kinderen voor het bezoek al heeft verdeeld in drie groepen.
- We vragen om minimaal 2 begeleiders (inclusief leerkracht) voor de begeleiding van de activiteiten in het museum.
- Het is wenselijk tijdens de museumles foto's te maken, zowel door u als de leerlingen. Die foto's zijn nodig bij de presentatie op school aan het einde van dit project!
- Voor de eindpresentatie kunnen leerlingen ook folders over het museum meenemen.

Les 2 Naar het museum!

Les wordt gegeven door: *medewerker van het museum met medewerking van de leerkracht en begeleiders*

Tijd: *ca. 75 minuten*

Plaats: *Nederlands Zilvermuseum Schoonhoven*

Introductie museumbezoek ± 5 minuten

(groep 1, 2 en 3 samen)

Plaats: *Zilversmederij*

Begeleiding: *museummedewerker, leerkracht en begeleiders*

Groep 1	Groep 2	Groep 3
Blok 1 (20 min)		
Zaal	object maken ZilverLab	Vitrine inrichten(zilverLab
Blok 2 (20 min)		
Vitrine inrichten	zaal	object maken
Blok 3 (20 min)		
Object maken	vitrine inrichten	zaal
Afsluiting (groep 1, 2 en 3 samen) Plaats: <i>Koffiecorner</i> Begeleiding: <i>museummedewerker, leerkracht en begeleiders</i>		

Tijdschema:

- Aankomst 09.30 introductie samen in Zilversmederij
- Per groep 3 activiteiten doorlopen van ieder 20 minuten
- 09.40-10.00 van 10.00-10.20 van 10.20-10.40
- Afsluiting 10.40-10.45 samen in het museumcafé op de begane grond.

Praktische organisatie

De groep is om organisatorische redenen opgesplitst in 3 groepen. Op deze manier is het mogelijk de diverse activiteiten binnen de tijd en de ruimte te organiseren.

Het enige wat het museum van u als leerkracht en begeleiders vraagt is het helpen uitvoeren van de activiteiten.

Uitleg activiteiten

Introductie museumbezoek

Plaats: *Zilversmederij*

Begeleiding: *museummedewerker, leerkracht en begeleiders*

- Welkom in het museum.
- Wie is er al eerder in het museum geweest?
- Wat gaan we vandaag doen?
- Korte uitleg over de activiteiten met daarbij de logistieke organisatie.
Opsplitsen in 3 groepen.

Activiteit 1. Vitrine inrichten

Plaats: *ZilverLab*

Begeleiding: *museummedewerker en 1 begeleider*

Lesdoel:

Leerlingen ervaren hoe het is om voorwerpen te presenteren. Dit is één van de kerntaken van het museum.

De leerlingen worden nogmaals opgedeeld in groepjes van 3 personen. Iedere groep mag een eigen vitrine met voorwerpen inrichten. De leerlingen krijgen hierbij een paar voorwerpen en decoratiemateriaal. De voorwerpen moeten ze op een zo goed mogelijke manier in de vitrine leggen/zetten. Hierbij moeten de leerlingen letten op de zichtbaarheid van de voorwerpen en aantrekkelijkheid voor een bezoeker. Daarna leggen de groepjes aan elkaar uit waarom ze de vitrine op die manier hebben ingericht.

Laat de leerlingen foto's maken van hun ingerichte vitrines voor de eindpresentatie op school!

Activiteit 2. Bezoek aan de zaal op de 1e verdieping

De leerlingen gaan met een hand-out aan de slag. Ze worden geleid langs de meest essentiële onderdelen. Voor de hand-out zie bijlage 3.

Laat de leerlingen foto's maken van hun bezoek aan de zaal voor de eindpresentatie op school!

Activiteit 3. Object maken in ZilverLab

Begeleiding: *Museummedewerker en begeleider of leerkracht*

De leerlingen gaan zelf een product maken. Weliswaar van aluminium, maar met echt gereedschap en de technieken van de zilversmid!

Laat de leerlingen foto's maken van hun werkzaamheden voor de eindpresentatie op school!

Afsluiting

Plaats: *Museumcafé*

Begeleiding: *museummedewerker en leerkracht en begeleider*

- Wat hebben we vandaag allemaal gedaan?
- Wat hebben jullie geleerd?
- Wat vonden jullie leuk om te doen?

Les 3 Verwerking op school

Les wordt gegeven door: *de leerkracht van groep 5/6*

Tijd: *ca. 60 minuten*

Plaats: *het lokaal van groep 5/6*

Inleiding en lesdoel:

- groeps gesprek over het museumbezoek
- wat hebben we geleerd: vraag/antwoord gesprek
- wat weet je nu over zilver, zilversmeden en het museum wat je eerst niet wist?
- uitleg over de activiteit die nu volgt.

Opbouw van de les:

De leerlingen maken met elkaar een presentatie over het bezoek aan het museum.

Er moet gemaakt worden:

- Verslagen van de 3 verschillende activiteiten, ondersteund met foto's
- Een poster (of meerdere) waarin deze presentatie wordt aangekondigd aan anderen (leerlingen/ leerkrachten)

De presentatie zelf, bestaande uit:

- poster(s)
- verslagen
- folders uit het museum
- foto's gemaakt in het museum
- objecten gemaakt in het museum
- eventuele aanvullende zaken

Aan het einde van de les kunnen andere leerlingen en leerkrachten van de school de presentatie komen bekijken. Eventueel kan de presentatie ook aan de ouders worden getoond.

Aansluiting van de les bij het onderwijs

De les sluit aan bij de volgende kerndoelen in het basisonderwijs:

Oriëntatie op jezelf en de wereld

In dit leergebied oriënteren leerlingen zich op zichzelf, op hoe mensen met elkaar omgaan, hoe ze problemen oplossen en hoe ze zin en betekenis geven aan hun bestaan. Leerlingen oriënteren zich op de natuurlijke omgeving en op verschijnselen die zich daarin voordoen. Leerlingen oriënteren zich ook op de wereld, dichtbij, veraf, toen en nu en maken daarbij gebruik van cultureel erfgoed.

Kinderen zijn nieuwsgierig. Ze zijn voortdurend op zoek om zichzelf en de wereld te leren kennen en te verkennen. Die ontwikkelingsbehoefte is een aangrijpingspunt voor dit leergebied.

- 51 De leerlingen leren gebruik te maken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling te hanteren.

Kunstzinnige oriëntatie

Door middel van een kunstzinnige oriëntatie maken kinderen kennis met kunstzinnige en culturele aspecten in hun leefwereld. Het gaat bij dit domein om kennismaking met die aspecten van cultureel erfgoed waarmee mensen in de loop van de tijd vorm en betekenis hebben gegeven aan hun bestaan.

Het gaat bij kunstzinnige oriëntatie ook om het verwerven van enige kennis van de hedendaagse kunstzinnige en culturele diversiteit. Dit vindt zowel op school plaats, als via regelmatige interactie met de (buiten)wereld.

Kinderen leren zich aan de hand van kunstzinnige oriëntatie open te stellen: ze kijken naar schilderijen en beelden, ze luisteren naar muziek, ze genieten van taal en beweging. Kunstzinnige oriëntatie is er ook op gericht bij te dragen aan de waardering van leerlingen voor culturele en kunstzinnige uitingen in hun leefomgeving.

55 De leerlingen leren op eigen werk en dat van anderen te reflecteren.

56 De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed.

Nederlands

Taalonderwijs is van belang omdat de rol van taal bij het verwerven van inhoud en vaardigheden in alle leergebieden (en de transfer daartussen) evident is. Het onderwijs in Nederlands als tweede taal heeft dat besef de laatste jaren sterk doen groeien. Taalonderwijs is dus van belang voor het succes dat kinderen in het onderwijs zullen hebben en voor de plaats die ze in de maatschappij zullen innemen.

Daarnaast heeft taal een sociale functie. Kinderen dienen hun taalvaardigheid te ontwikkelen, omdat ze die nu en straks in de maatschappij hard nodig hebben. Dat houdt onder meer in dat het onderwijs waar mogelijk uitgaat van communicatieve situaties: levensechte en boeiende leesteksten, gesprekken over onderwerpen die kinderen bezig houden en een echte correspondentie met kinderen van andere scholen.

Mondeling onderwijs:

1 De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.

2 De leerlingen leren zich naar vorm en inhoud uit te drukken bij het geven en vragen van informatie, het uitbrengen van verslag, het geven van uitleg, het instrueren en bij het discussiëren.

Bijlage 1 Bijschrift

Een bijschrift vertelt in het kort wat het voorwerp is, waar het van gemaakt is, hoe oud het is en wie de eigenaar is. Meestal worden deze gegevens van een registratieformulier gehaald. Op het registratieformulier staat alle informatie over het voorwerp die bekend is bij het museum.

Titel _____

Materiaal _____

Datering (= het jaar dat het gemaakt is) _____

Eigenaar _____

Een voorbeeld van een bijschrift van een theepot is:

Theepot (= de titel), *1875* (= de datering)

Zilver, ebbenhout (= materiaal)

inv.nr 10000 (= een teken dat het museum de eigenaar is)

een ander voorbeeld is:

Theeservies, 3-delig, 1875

zilver, kristal, ivoor

bruikleen: particuliere collectie

Bijlage 2

Je hebt voorwerpen meegenomen naar school. Kies één van die voorwerpen uit en beantwoord de volgende vragen:

1. Hoe ziet het voorwerp eruit? Hoe voelt het, hoe groot/klein is het, welke kleur heeft het?

2. Hoe is het gemaakt? Welk materiaal is gebruikt, hoe zit het in elkaar?

3. Waar wordt het voorwerp voor gebruikt?

4. Hoe oud is het voorwerp (ongeveer) en hoe kan je dat weten?

5. Als het voorwerp oud is, kan het dan nu nog gebruikt worden? Waarom wel/niet?

6. Wat wordt er nu met het voorwerp gedaan? Wordt het nog gebruikt of niet/?
Zo ja, waar wordt het bewaard?

Bijlage 3

Invulformulier tijdens bezoek Zilverzaal

1. Onder de rechter microscoop ligt een stuk steen. Dat is zilvererts.

Wat denk je, kun je zilver in het gesteente zien? _____

Kijk in de microscoop.... en? _____

2. Kijk in de linker microscoop. Wat zie je? _____

Wat heeft dit te maken met zilver? _____

(lees de teksten op de muur als je het antwoord niet weet)

3. In de werkplaats draait een film. Waar gaat die over? _____

4. Schrijf hier enkele technieken op die je hebt gezien in de film. _____

5. Waaraan kun je zien of zilver echt is? Ga naar de kluizenwand. Er zijn twee kluizen die gaan over de echtheid van zilver. Lees de teksten aan de binnenkant van de deuren, of de tekst op de muur en vul het antwoord hier in.

6. Op de lange tafel zie je allemaal borden met messen , vorken en lepels ernaast
In welke periode ligt er het minste bestek naast het bord?

Wat ligt er? _____

Uit welke periode is dat? _____

7. Zoek de twee laatjes in de tafel met een quiz. Beantwoord de vragen. Als het groene lampje gaat branden is het antwoord goed.

Hoeveel vragen had je in een keer goed? _____

8. De quiz moet af en toe vernieuwd worden. Kun je voor het museum een nieuwe vraag bedenken? _____

9. Bekijk alle vitrines. Schrijf van de vier die jij het leukst/mooist vind op waar ze over gaan:

1 _____

2 _____

3 _____

4 _____

Maak ook foto's van de zaal voor de eindpresentatie op school!!!!